

Никитченко О.П.

студент;

Біліченко П.Г.

кандидат педагогічних наук, доцент,

*Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка*

ДО ПИТАННЯ ПРО ОСНОВНІ ПЕДАГОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ЄЗУЇТСЬКОЇ ОСВІТИ

Станом на сьогодні, освітньо-виховна система України зазнає складного процесу модернізації та трансформації, намагаючись пристосуватися до сучасних європейських тенденцій.

У той же час, розвиток історико-педагогічної науки створює сприятливі передумови для об'єктивного висвітлення питань, які впродовж багатьох років не розглядалися або оцінювалися на основі певних ідеологічних засад. Широко відомо, що дослідження шкільництва, освітніх інновацій в історії розвитку вітчизняної педагогіки часто супроводжувалося протистоянням ідей, пошуком оптимальних рішень та компромісів.

Саме це спонукає до початку детального дослідження освітньої діяльності «Товариства Ісуса» (більш відомого як «орден єзуїтів») на території України у XVI–XVII ст. З опрацьованого нами матеріалу, стало відомо, що «Товариство Ісуса» також знаходилося на етапі еволюції, що породило нові напрямки в їхній сучасній діяльності [1, с. 12–14].

Їхня педагогічна система, накопичила результативний і в той же час суперечливий педагогічний досвід.

На основі аналізу напрацьованих багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як: С. Беднарський, Б. Год, Р. Даровський, Є. Жарський, В. Кравець, М. Левківський, О. Любар П. Мазур, Е. Мединський, Я. Поплятек, Л. Пехнік, Є. Сірополко, М. Стельмахович, Д. Федоренко, нам вдалося визначити основні принципи єзуїтської педагогіки. Вважаємо, що ми змогли абстрагуватися від релігійного чинника, щоб мати змогу дати оцінку їх актуальності та можливості використання в сучасних навчальних закладах. Серед них:

1. Виховання та навчання як єдиний компонент, предмет педагогіки це людина в цілому, всі боки людського життя.

2. Індивідуальний підхід до кожного учня, який базується на зверненні уваги до всіх деталей його поведінки й стану, на особисті стосунки з ним, та на знанні його родини та оточення. В єзуїтських школах цьому знанню сприяло заохочення доносів, контроль за кореспонденцією учнів, та сповідь.

3. Виховувати повинно все, в кожен момент життя учня. Звідси виходить посилення на те, що все чим займається учень, розроблялося для виховання. Також максимальна участь педагога в житті учня, не виключаючи часу на відпочинок та розваги

4. *MAGIS* (лат. «більше») – імператив, що означає спрямованість до ідеалу, виділений самим Ігнатієм Лойолою, засновником першої школи єзуїтів у 1548 р.: кожен учень повинен досягати максимальних успіхів.

5. З попереднім пов'язане культивування в єзуїтських школах суперництва з опорою на амбіційність. В минулому широко використовувалися як різноманітні форми заохочення, так і приниження ледачих та порушників правил (ганебні ковпаки та стовпи). Тілесні покарання з самого початку в єзуїтських школах застосовувалися достатньо обмежено, перевага надавалась методам переконання та прикладу [2, с. 12–14; 3, с. 183–188].

6. Заохочення та розвиток соціальної активності, співчуття знедоленим та готовність їм допомагати. Студенти єзуїтських університетів досить багато уваги приділяли різним формам соціальної роботи.

Також слід зауважити, що в єзуїтській педагогіці є дві кардинальні відмінності від більшості варіантів сучасної «гуманної педагогіки», а саме:

1. Акцент на формуванні (*formatio* – часто вживаний у єзуїтській літературі термін) визначених рис особистості на протипагу створенню умов для вільного саморозвитку;

2. Змагальність, яку заперечують «гуманісти» (з метою уникнення проявів суперництва) [3, с. 172–176].

Отже, зазначений матеріал дає можливість говорити про актуальність єзуїтської виховної концепції. Результати дослідження відкривають перспективи подальшого вивчення проблем розвитку освітньої діяльності ордену єзуїтів. Подальший педагогічний пошук буде зосереджений на конкретизації освітньо-виховної діяльності членів «Товариства Ісуса» у вітчизняній історії (XVI–XVII ст.).

Список використаних джерел:

1. Навольська Г.І. Педагогічна діяльність ордену єзуїтів в Україні (XVII – перша половина XVIII ст.) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Г.І. Навольська ; Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – Т., 2011. – 21 с.

2. Серяков С.О. Єзуїтське шкільництво на українських землях Речі Посполитої у другій половині XVII ст. : Автореф. дис ... канд. іст. Наук : 07.00.01 / С.О. Серяков ; Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. – Х., 2004. – 18 с.

3. Шевченко Т.М. Єзуїтське шкільництво на українських землях останньої чверті XVI-середини XVII ст. / Т.М. Шевченко. – Львів : Свічадо, 2005. – 337 с.

Пуда Т.П.

студентка;

Біліченко П.Г.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Глухівський національний педагогічний університет

імені Олександра Довженка

ПРОСВІТНИЦЬКА ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ С. РУСОВОЇ У ПЕРІОД ЕМІГРАЦІЇ

Процес інтенсивного формування української національної наукової педагогіки сягає у 20–40 – ві роки ХХ століття, коли тоталітарний режим обірвав процес відродження української національної системи освіти та виховання, що мав місце в період «українізації» в УРСР. Розпочалася боротьба за збереження української культури, освіти, науки. Тому центр розвитку українського національного шкільництва та педагогіки перемістився за кордон. На нашу думку, значущої уваги науковців та педагогів-практиків сьогодні потребує історична ретроспекція розвитку саме української емігрантської педагогічної думки періоду 20–40 років ХХ століття. У цей період українське національне вчення продовжує свій розвиток завдяки таким педагогам як: М. Шаповалов, М. Грушевський, І. Огієнко, Н. Полонська-Василенко, Д. Антонович, В. Мазуренко, С. Сірополко та інші. У нашому дослідженні ми звернулися до аналізу їхньої спадщини, яка до сьогодні є головним шляхом розбудови української національної школи.